СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 226. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28 вересня 1932. VOL. XL. No. 226. Jersey City, N. J., Wednesday, September 28, 1932. THREE CENTS.

РОЗГЛЯДАЮТЬ ВОЄННІ ДОВГИ ПО БИЗНЕСОВОМУ

НЮ ЙОРК. — Вже зорґанізовано комітет, який має занятися справою воєнних довгів. На чолі того комітету стоїть Алфред П. Слон мол., президент „Дженерал Моторс Корпорейшен", а його заступником вибрано д-ра Николаса Ботлера, президента Колюмбійського університету. В комітеті мають 425 визначних осіб, які займають передові місця в фінансовім промисловім і фармерськім світі.

Комітет хоче розібрати справу сплати воєнних довгів цілком по бизнесовому, так якби полагоджувано якийнебудь приватний бизнес якоїсь одиниці чи компанії. В той спосіб хоче комітет допомогти розвязці того важкого питання.

ШМЕЛІНҐ ПОБІДИВ.

НЮ ЙОРК. — Макс Шмелінґ, бувший кулачний чемпіон, мав нагоду показати, що його позбавлено чемпіонства дійсно неслушно. Ставши до боротьби з Мікі Вокером, скінчив з противником уже в осьмій рунді, хоч боротьба була обчислена на 15 рунд.

Боротьбі приглядалося яких 40,000 людей. Приходу було коло $150,000.

ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ ВИЯСНИТЬСЯ З НОВИМ РОКОМ, КАЖЕ ГУВЕР.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер, вислухавши представників залізничих робітників і залізничих компаній у справі зменшення платень, переконав обидві сторони, щоби ту справу відложити до нового року. Президент заявив, що з новим роком ситуація буде інша й тоді далеко лекше буде можна обидвом сторонам прийти до якогось позитивного заключення, бо знатимуть, на чім стоять. Це відноситься особливо до залізничих компаній. Президент певний, що їх бизнес у короткім часі поправиться.

ЛІЧИВ ІНШИХ І САМ ЗАНЕДУЖАВ ЗІ СВОЇМИ ДІТЬМИ.

АТЛЕНТИК СІТИ. — Д-р Волтер Блейр Стюарт мол. лічив довгий час з особлившою відданістю 33 дітей, захорівших на дітичий параліж. Діти ті лежали в шпиталю. Він був відомий зі свого успішного лічення цеї хороби. Та скоїлося нещастя, бо він сам заразився цею хоробою і лежить тепер спаралізований разом зі своїми власними двома маленькими дітьми. Лікарі мають надію, що він скоро подужає.

ЗАПОВІДАЮТЬ ОСТРУ ЗИМУ.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Скар, міський метеоролоґ, заповідає, що по 5 легких зимах треба Ню Йоркови приготовитись до цьогорічної гострої зими.

ДЕМОКРАТИ КОНТРОЛЮЩТЬ СЕНАТ.

ВАШИНҐТОН. — Після рахунку демократи мають уже більшість у сенаті. Говернор Едемс з Колорадо заменував сенатором демократа Волтера Вокера на місце Чарлза Вотермена, републиканця. В той спосіб демократи мають тепер у сенаті 48 демократів себто одного більше від републиканців.

РОЗСЛІДЖУЮТЬ МІЛЯРДОВЕ БАНКРОТСТВО.

ШИКАҐО. — Зі слідства, яке ведеться проти урядовців „Інзол Ютіліті Інвестментс, Інк.", виходить, що урядовці тої компанії спекулювали на біржі й покривали свої недобори шерами компанії. Крім того компанія та силувала робітників купувати ії шери. Вона обертала маєтком, який доходив до біліонів долярів. Не вважаючи на те, що компанія збанкротувала, а маси потратили сотки міліонів долярів, голова компанії, Семюел Інзол мол., виїхав собі на відпочинок до Парижа. Він сам стояв на чолі підприємств, яких маєток вартував $2,000,000,-000.

НАЗИВАЄ ГУВЕРА СПАСИТЕЛЕМ.

ШИКАҐО. — Сенатор Кепер з Кензас каже, що президент Гувер визначається на світових справах найкраще зі всіх Американців. Він теж зробив усе, що можливо, щоби вратувати край від економічного хаосу. І колиб, каже Кепер, Гувер був дійсним невдатником, то сьогодні не функціонував би ні один банк в Америці.

ТОМАС МАЄ ГОТОВИЙ ЛІК НА ВСІ СУСПІЛЬНІ ХОРОБИ.

НЮ ЙОРК. — В книжці, виданій соціялістичною партією зприводу виборів на президента, подає соціялістичний провідник, Нормен Томас, спосіб, як можна вийти з теперішньої депресії. Кажє приняти соціялістичну платформу й голосувати на соціялістичного президента, а все буде зроблене. Негайна допомога буде полягати в тім, що соціялісти призначать пять біліонів долярів на допомогу, других пять біліонів на публичні роботи, а ще пару біліонів на забезпечення проти безробіття, старости, недуг і т. д.

Томас каже, що коли капіталізм не може зарадити хаосови, так хай пропадає, а хай настає новий лад, у якім не буде приватного визиску.

МІЛІОНЕРИ ФІНАНСУЮТЬ КОМУНІСТИЧНИЙ РУХ.

Черновецька поліція відкрила нову комуністичну організацію, засновану учнями вищих кляс жидівської гімназії. Головою організації була дочка відомого фабриканта й міліонера А. Губера, Галина Губер. Молоді комуністи мали власну друкарню та великий склад летючок у румунській та німецькій мові.

ЖЕРТВА НЕОСТОРОЖНИХ ЗАБАВ.

Дня 19-го серпня ц. р., в 3. год. пополудни, втопився в ставі в Єлиховичах коло Золочева Володимир Петрик, учень 6 кл. української гімназії у Золочеві. Покійний, що походив зі Шляхів, передмістя Золочева, вибрався до Єлихович у товаристві двох Дзендровських і Попадюка, щоби поплививати по ставі. Усі „спортсмени" не вміли веслувати, а в додатку почали гойдатися на човні, внаслідок чого лодка вивернулася. Три виратувались, а Петрик потонув, хоч Дзендровський старався його вратувати. Покійного видобуто по трох чвертях години, та про ратунок вже не було мови.

УБИВСТВА.

65-літний господар у Маґерові, Андрій Вальтер, почув у ночі гавкіт собаки. Думав, що злодії закрадаються до хати, тому вийшов на подвіря. В тій хвилині впало кілька крісових стрілів. Раненого господаря перевезли до шпиталю в Жовкві, де він помер. Як підозрілого в убивстві арештували Івана Басса.

У Лоєвій, пов. Надвірна, револьверова куля ранила залізничника Ліщука, як збирав гриби. Раненого відвезли до шпиталю, де він помер. Шукають убивника.

ПОТОНУВ ПІДЧАС УТЕЧІ.

На дорозі в Бакотині (пов. Жидачів) напав невідомий чоловік на господаря Гр. Савчина, що вертався з Журавна до Роґатина. Загрозив господареви, що вбє його та зрабував 17 зол. і упряж. Потім сів на свого коня та втік у ліс. Поліція арештувала Мик. Волча з Новошина, пов. Жидачів. Савчин пізнав його. Підчас переправи пором через Дністер до поліційної станиці в Журавні Волч хотів утікати, кинувся в воду й утонув. Тіло віднайшли та зложили в трупарні в Журавні.

СПІР ГРОМАДИ З ПАРОХОМ.

Сумні події зайшли в селі Опрліцівцях, пов. Збараж, де між місцевим українським парохом і громадою йде спір за сіножать. Парох спровадив великий відділ поліції (20 люда), яка почала „успокоювати" громаду. В сутичці одну селянку тяжко побили. Другий раз на поміч парохови прийшли крім поліції ще „стшельці", а тепер поліційна сторожа пильнує ввесь час сіножати, щоби не забрала її громада, яка давніще її живала.

СПАЛИВ ЦІЛЕ СЕЛО.

Як повідомляє радянська преса, селянин, виданий з колективу в околиці Уфи, підпалив з пімсти будинки збірного господарства. Сильний вітер перекинув огонь на село, наслідком чого згоріли 42 доми і чотири дальші колективи. Палія разом з жінкою поставили перед суд і розстріляли.

ЗНОВУ БОРОТЬБА ЗІ СПЕКУЛЯЦІЄЮ.

Аґенція Тасс повідомляє з Москви, що там проголошено розпорядок уряду, який установлює гострі засоби для боротьби зі спекуляцією. На підставі цього розпорядку спекулянтів і визискувачів будуть інтернувати в концентраційних таборах на 5 до 10 літ без права користання з якоїнебудь амнестії.

СМЕРТЬ ЗА КРАДІЖ БАРАБОЛІ.

Андрій Грицук у Горуцку, пов. Дрогобич, вибрався в ночі при місяці в поле за бульбою, але чужою. Побачив його польовий сторож і коли Грицук почав утікати, двома стрілами з рушниці положив його трупом. Справою занявся дрогобицький слідчий виділ.

КАРА СМЕРТИ.

В процесі у Битомі проти гітлерівців, що вбили в Потемпі робітника Пєцуха, 5 засуджено на кару смерти. Цей присуд викликав у цілому місті дуже пригноблююче враження; в кількох місцях дійшло до кровавих сутичок між поліцією й національними соціялістами.

ЗА УКРАЇНСЬКУ МОВУ НАВЧАННЯ В РУМУНСЬКИХ ШКОЛАХ.

Серед черновецького міщанства помічається здорова реакція проти румунізації та проти недбайливости власних провідників у боротьбі за права українського народу. Черновецькі міщани вислали до Букарешту подання з домаганням негайного заведення української мови навчання у всіх школах, де є відповідний відсоток українських учнів.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА ПІДЧАС ПОХОРОНУ ЛЕТУНІВ.

В Познані відбувся похорон убитого у летунській катастрофі летуна Петрешкевича. Підчас похорону літала ескадра літаків. Один з них, яким кермував летун Відаш, ударив крилом у кадовб другого літака, що ним кермував летун Новак. Внаслідок зудару тріс збірник з бензиною, літак Новака почав горіти, перевернувся в повітрю та впав на літак Відаша. Оба літаки упали на землю і згоріли. Летуни згинули в катастрофі.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК.

Господар з села Задільська, пов. Турка, Петро Ішкар, візсуча з ліса. По дорозі один сучок зісунувся з фіри і так нещасливо вдарив Ішкаря, що вбив його на місці. Цікаве, що це сталося під смерекою, на якій тому два роки повісився один чоловік.

ВНУК ДІКЕНСА.

Не кожний мабуть знає, що жиє ще останній з унуків славного англійського письменника Дікенса. Є це 83-літний Генрик Дікенс, найвищий судді в Анґлії, що недавно відійшов на емеритуру. Генрик Дікенс був найпопулярнішим суддею в Анґлії. Його присуди були завсіди славні тому, що ніколи не опирався на мертвій букві писаних законів, але на знанню життя та глибоко відчутій справедливости. Від присудів Генрика Дікенса рідко коли засуджені відкликувалися до вищих інстанцій. Має він 17 унуків й одного правнука.

НЕ ВІЛЬНО „ОБМАЦЮВАТИ" ПЕЧИВА.

Бурмістр Будапешту видав розпорядок, який забороняє покупцям доторкатись печива під загрозою гривни та арешту. Такий розпорядок здавсяб і в нас. Купуючи булку чи хліб, не думаємо про те, скільки чужих пальців „пробували", чи „свіжі".

ОЧАЙДУШНА ВТЕЧА ВЯЗНІВ.

З черновецької тюрми втікли вломники Йосиф Коздровський та Аркадій Романюк. Відсунувши від стіни важку, залізну піч, дісталися вони до димаря, а звідтіля на крівлю тюремного будинку. Заздалегідь приготованими мотузами спустилися на темну і нестережену вулицю. Тюремна сторожа завважила втечу щойно в 2-гій годині в ночі. Пошукування не дали успіху.

ТРАХОМА НА ВИЛЕНЩИНІ.

На Виленщині поширюється страшна недуга очей т. зв. трахома. Лікарські ратункові відділи їздять по всіх повітах, де найбільше панов шеться зараза. Пересічно заоснотрюють вони 365 хорих денно.

УБИВСТВО.

У Раранчу (Буковина) 20-літний парубок Іван Боднарук заколов ножем 16-літнього Івана Керназа. До спору прийшло через 10 левів, яких Керназ не хотів Боднарукови віддати. Боднарука шукає жандармерія.

НЕЛЕҐАЛЬНИЙ ТЮТЮН.

Останніми часами поліція на Волині розпочала акцію поборювання нелеґальної торговлі сирівцем тютюну і тютюновими виробами. Внаслідок цеї акції зліквідовано кілька таємних складів, де переховувано більші запаси тютюнового сирівця. Один з таких складів в Тутині, рівенського повіту, був укритий під місцевою синагогою і був власністю Жида, Піні Рейтмана. Сотки кільограмів тютюну в листах сконфісковано в ріжних повітах і передано місцевим акцизним властям.

БЕЗРОГИ ЗА АВСТРІЙСЬКЕ ВИНО.

Між Польщею й Австрією станула компензаційна умова, на основі якої Польща дістає право вивезти до Австрії кілька тисяч штук безрог більше, ніж передбачає нормальний контингент. Зате Польща буде спроваджувати з Долішньої Австрії вино, якого досі ще не спроваджувала.

ТАК БУВАЄ В ПОЗНАНЩИНІ.

Окружний суд у Познані увільнив від вини і кари чотирох членів ОВП (обуз великей Польскі), С. Плюцінського, Єт. Камінського, І. Вінклера і Ч. Гоцьвінського, потягнених до відповідальности за те, що знищили портрет Пілсудського в будинку старства.

УТЕЧА ВЯЗНЯ ПІДЧАС ЕСКОРТУВАННЯ.

У Варшаві підчас ескортування арештованих комуністів від слідчого судді до арешту вирвався вечором і почав утікати комуніст інжінір Юрій Кошербінський. За втікачем сторожа дала кілька стрілів, але хибила і втікач пропав.

У ПОЛЬЩІ РОЗВЯЗАНО ПАРТІЮ „СЕЛЬРОБ"

ПОЛЯКИ КАЖУТЬ, ЩО ЦЯ ПАРТІЯ БУЛА КОМУНІСТИЧНА. АРЕШТОВАНО ПАРТІЙНИХ ЛІДЕРІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Львівський воєвода розвязав українську партію „Сельробів". Польська влада твердить, що ця партія налічувала 400,000 членів та провадила широку комуністичну пропаґанду серед Українців у Польщі. Разом з тим воєвода повідомляє, що кождий, хто буде далі вважати себе членом „Сельроба", буде тяжко покараний за приналежність до нелеґальної організації.

Поліція перевела масові труси у визначних членів партії в Галичині та на інших українських землях під Польщею. Дотепер арештовано 20 партійних лідерів, а між ними двох редакторів сельробівської преси. „Сельроб" мав у польському соймі чотирох своїх представників, яких покищо не арештовано.

Одночасно губернатор польського коридора заборонив діяльність у цьому коридорі польської націоналістичної та юдофобської організації, що звалася Велико-польським Звязком. Заборону цю губернатор зробив тому, що ця організація була в опозиції до уряду Пілсудського.

СУМНИЙ СТАН ПОЛЬСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ КРЕСІВ.

ВАРШАВА (Польща).—З офіційних статистичних даних видно, що польський уряд поселив у воєвідствах віленському, гродненському, поліському й волинському 7,918 військових осадників, які посідають 137,139 гектарів непольської землі. На українських землях, а саме у волинському воєвідстві, знаходиться тепер 2,278 осадників, котрі володіють 48,121 гектарами рільної землі.

Всі осадники винні довготермінові та короткотермінові борги державі. Пересічно на одного осадника приходиться боргу 6,000 злотих, що дає на один гектар 340 злотих, яких осадники тепер не встані випдачувати. Ці дані показують, що, не зважаючи на всі старання польського уряду кольонізувати „креси" осадниками, нічого путнього з того не виходить, а ті нечисленні осадники, котрі ще тримаються на чужих землях, нидіють.

ТІТУЛЕСКУ ПРОТИ УГОДИ РУМУНІЇ З МОСКВОЮ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Велике враження на всіх зробила резиґнація румунського посла до Лондону, Миколи Тітулеску. Він від кінця Великої Війни аж до останнього дня фактично керував румунською закордонною політикою й був румунським представником у Лізі Націй.

Свою резиґнацію Тітулеску зробив як протест проти того, що Румунія веде тепер переговори про підписання з Москвою угоди про ненападання. Тітулеску стоїть на тому, що підписаного обома державами пакту Келоґа досить. Румунію приневолюють до підписання договору з большевиками Польща та Франція, які хочуть перетягнути радянську Росію на свою сторону вразі конфлікту з Німеччиною.

ҐАНДІ ПЕРЕСТАВ ГОЛОДУВАТИ.

БОМБЕЙ (Індія). — Після того, як Ґандієви передано у вязниці офіційне повідомлення про те, що уряд Мек. Донелда затвердив порозуміння, яке наступило між ріжними індійськими групами, Ґанді заявив, що його метода пасивного спору принесла бажані наслідки, а тому він тепер припиняє голодівку.

Ґанді дуже підупав на силах і вже без помочі не може піднестися на ноги. Вся Індія лекше відітхнула, коли довідалася, що її провідник припинив голодівку. Тепер англійський уряд буде старатися, щоб „недоторкальні", себто каста найбільше зневажана й пригнічена в Індії, мали рівні права з іншими фактично, як ухвалено покищо лише теоретично підчас міжкастового індійського порозуміння.

ГОВОРИТЬ ПРО МИР, КОЛИ ДОВКОЛА ВІЙНА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Ірляндський премієр-міністер Імон Де Валера відкрив засідання пленуму Ліґи Націй, як черговий предсідник Ліґи. В своїй промові він говорив про потребу піддержування дальшого мира, про обмеження збросння й т. д.

Черговий заступник голови, представник Греції, Александер Політіс, навпаки, річучо, піднік у своїй промові, що тепер не можна говорити про мир, коли фактично ведеться війна в цілім світі. На Далекому Сході Японія воює з Китаєм, у Південній Америці латинські републики також збройно воюють між собою, а вся Европа веде міжусобну економічну та політичну війну й отверто готується до нової збройної війни.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАГОДА НАБУТИ ФАХОВУ ОСВІТУ

Є добра нагода набути фахову освіту шляхом позаочного навчання. А важне те, що можна набути того знання зі своєї рідної установи. І то наукової. І такої, що заслужила собі на признання не тільки в українськім громадянстві, але й між чужинцями.

Такою установою є всім нам добре відома **Українська Господарська Академія,** яка міститься в Подебрадах, у Чехословаччині. Отсама, що серед злиднів нашого іміґрантського повоєнного життя розрослася в цінну наукову інституцію, яка видала нам уже сотні молодих фаховців, котрі набули освіту, подібну як в інших високих школах, але ще й пристосовану до українських потреб.

По цілорічній підготовці вдалося тій Академії зорганізувати **Український Технично-господарський Інститут Позаочного Навчання.** Інститут цей відповідатиме вимогам, які ставиться до того роду шкіл в інших краях, як і в Америці. А що це серіозне діло, видно й по тім, що міністерство земельних справ чехословацької републики дало дозвіл на заснування цього Інституту.

З науки, яку подаватимуть у тім Інституті, можуть і повинні скористати й ті Українці, що живуть в Америці, що працюють і не мають нагоди ходити до високих шкіл та набути фахового знання. Є тут велике число студентів, що покинчили в краю ґімназії, або їх не докінчили і лишились без фахового знання. Отсе є тепер добра нагода його набути зі своєї інституції й надзвичайно дешево. І найбіднішого робітника, якщо працює і заробляє, стати на сплату за ту науку.

З курсів позаочного навчання могли би користати і ті, що тут роджені, а живуть по фармах чи інших місцях, де нема нагоди користати з американських фахових шкіл. Є це добра нагода набути практичне знання, а заразом навчитися краще своєї мови.

З курсів може користати якнайбільший загал, без огляду на те, чи хто покінчив вищі школи, чи ні. Цілком певно, що можна знайти в Америці багато таких, що хотіли би скінчити курси практичної фотоґрафії, радіотехніки і т. д. Все те включено в праґраму Інституту, з якою варт обзнакомитись, а обзнакомившись, скористати з доброї нагоди до набуття знання.

А ті, що покінчили студії в Господарській Академії й перебувають в Америці, зроблять добре діло, коли допоможуть спопуляризувати цю справу.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ

Промова прокуратора.

(Подано за часописом „Діло")

Прокуратор піддержує в цілій основі акт обвинувачення. Для прокуратора польсько-українська війна — це австрійська інтрига, тому, що конаюча Австрія піддержала збройне і старшинами українське повстання. Опісля прокуратор обговорює вину поодиноких підсудних. Обвинуваченому Пеленському закидає тісну співпрацю з полковником Е. Коновальцем і проводом ОУН у краю. Знову обвинуваченому О. Бабієви закидає, що у своїй поетичній праці сфальшував історичну правду в „Гуцульському Куріні". Доказуючи, що Польща ніколи не була „імперіялістичною", прокуратор сягає аж до Нестора та кінчає походом на Київ у 1920 році, в якому — мовляв — Польща теж реалізувала гасло „за вашу і нашу волю". Зрештою прокурор не поминає і традиційного арґументу про німецьку інтриґу й опіку Берліна.

Відкликуючись до присяглих суддів, прокуратор хоче бачити обвинувачених „покараними" не в імя того націоналізму, який проповідували обвинувачені, лише в імя справедливости, що не хоче потурати дальшій „вівісекції", що її — мовляв — ОУН проводить на організмах обох народів.

Промови оборонців.

Перший почав промову оборонець посол д-р С. Біляк, який відповідав у першу чергу на історичні виводи прокуратора, розправляючися з леґендою про австрійську інтриґу, що сотворила український національний рух. Оборонець доказує, що починаючи від великої французької революції почався визвольний рух між народами Европи, а дальшим відгомоном цієї революції є між іншим також повстання українського національного руху, підготовленого історичними подіями й обставинами. Тому не наведеними прокуратором історичними епізодами слід суддям кермуватися при вирішуванні українського національного питання, але здобутками великої політичної думки, яка каже, що кожний нарід має право до незалежного життя. Коли малі народи осягнули вже державну незалежність, то й великий сорокміліоновий український нарід здобуде державну незалежність.

Далі оборонець обговорює здогадну вину обвинувачених, явний конґрес українських націоналістів у Відні і діяльність тайних аґентів, які мов еґипетська зараза затроюють життя громадян і з кожного молодого Українця роблять запеклого терориста, що лише бомбою і револьвером переконує свого противника. На доказ своїх виводів проти вартости „конфіденціяльних" відомостей п. Івахова — промовець цитує праці поважних польських кримінольоґів, які цілком обезцінюють інституцію конфідентів. Як ілюстрацію читає теж звіт з одної недавної розправи перед Найвищим Судом, коли то цілком звільнили одного польського інтелігента, що його в першій інстанції засудили вже були на 5 літ вязниці за приналежність до комуністичної партії: виявилося, що цілий акт обвинувачення, документи і доказові свідки спиралися на роботі одного конфідента, що з пімсти всю ту історію сфабрикував.

Акт обвинувачення, „шарере" Івахова і промова прокуратора обраховані на те, щоби викликати у присяглих суддів таке психольоґічне наставлення, котре скаже їм засудити обвинувачених за діла, яких вони не зробили. Зокрема оборонець апелює, щоби хочби в імя престижу польської держави польські публіцисти й урядові особи з виділів безпеки та державної прокуратури перестали страшити своїх земляків іменем Коновальця, який виростає до розмірів якогось такого опира, що саме знайомство з ним і зустріч стає злочином з карного закону. Евген Коновалець був і є політиком.

Зокрема д-р Ст. Біляк обороняє обвинуваченого З. Пеленського, який уже і так відсиджує кару трох літ вязниці, та просить звільнити його.

Після 20-хвилевої перерви почав промовляти оборонець д-р С. Шухевич, який також займався ближче твердженням прокуратора, начебто „австрійська інтриґа" і „німецькі марки" були промотором українського національного руху. Не згадані „інтриґи" чи „марки", але упадок тюрми народів підчас революції на сході Европи в 1917 році, упадок царату поглибили національно-державну ідею між українським народом, яка довела до повстання української держави. Саме ця революція в Росії має теж рішаюче значіння для польської держави. Та не довелось українському народови вдержати своєї держави. Як московсько-суздальський князь Андрій Боголюбський підчас нападів Половців на українську державу своїм нападом спричинив упадок нашої держави, так теж наїзд большевиків у 1918 і 1919 році на Україну, вбив ніж в українську державу. А польсько-українська війна в Галичині — це лише відгомін тієї боротьби українського народу за свою державу, а не, як думає прокуратор, „австрійська інтриґа". Тому якби Українці забули про свій національний ідеал, тоді польські патріоти могли би плюнути їм в лице. І коли старше українське громадянство оплакувало упадок своєї держави, то молоде покоління не знає іншого положення українського народу, як нинішне, і шукає виходу з цього положення. Тому теж українська молодь зїхалася на конґрес до Відня.

На заміт прокуратора, що у конґресі у Відні не брали участи делеґати з Радянської України відповідає оборонець, що такі делеґати були напевно на конґресі і лише, щоби забезпечити їх перед переслідуваннями большевиків, не подано прізвищ цих делеґатів при звіті з конґресу у журналі „Розбудова Нації". Далі оборонець виказує, що обвинувачені не можуть відповідати за збірні вчинки, лише за свої власні діла. І якщо навіть на якомусь пізнішому зїзді получилося УВО з ОУН, то обвинувачені за це відповідати не можуть. Зрештою запевнення акту обвинувачення, що до тої злуки дійшло між цими двома організаціями, збудоване на ореченню Івахова, який черпав свої вісти з „Розбудови Нації" і від конфідентів. Яка моральна вартість цих конфідентів і що це за люди, про них сказав уже великий польський письменник Жеромський, що це „витвір подлосьці духа людзкєго". Відтак оборонець боронить підсудного О. Бойдуника, якому прокуратор закидає двома словами, що він був на конґресі і написав статтю про економічну політику України. Тому оборонець д-р С. Шухевич просить звільнити обвинуваченого Бойдуника двома словами: „не винен".

Опісля забрав голос оборонець д-р Л. Ганкевич, який на вступі своєї промови зясовує суддям присяглим тяжке завдання оборонця, якому доводиться боронити поета, про душу якого не може довідатися від ніякого спеціяліста. Звертає теж увагу на історичні аналоґії, які влекшують, але й утрудняють ситуацію. Так напр. на процесі роблять закид, що на одній листівці з Відня й у звітах з конґресу в „Розбудові Нації" деякі назвиська означені лише трома зірками. Таксамо було на польських зїздах м. ін. у 1913 р. у Львові і тодішні їх учасники, між якими був і Юзеф Пілсудський, фіґурували лише як анонімові зірки.

У свому рефераті на віденськім конґресі О. Бабій ні трошки не входить у колізію з польськими законами. Адже він виступає там лише проти марксівського світогляду в літературі. Який інтерес має польський прокуратор, потягаючи автора такого реферату до судової відповідальности? Ніякою революцією О. Бабій не займався. Він мусів би бути ґенієм — яким не є — щоб одночасно писати вірші, вчитися, працювати в редакції, студіювати Ніцшого і — бути революціонером. Тойже Бабій писав виразно, що лише „муравлина праця" може визволити український нарід. Не треба робити вола з мухи. Центром тяжкости української проблеми не є галицькі землі і тутешня українська боротьба, лише Київ і події над Дніпром — і про це говорилося виразно на цій розправі.

Драстичний уступ з „Гуцульського Куріня" був вибраний прокуратором, щоби ворожо настроїти присяглих суддів. Але той уступ не має нічого спільного з державною зрадою. Це є прокураторський „родзинок", але за нього не можна карати як за головну зраду. Подає цитати з книжки „Чотири голоси про поета" Яна Каспровича (вид. Симоозіона"), що поет має право вживати й вульґарних та найбільш драстичних слів, які не мають в поезії того значіння, що в буденній мові. Тут д-р Ганкевич цитує теж Яна Кохановського, Словацького, Міцкевича, покликується на Гайного і Гавлічка, які всі вживали інколи навіть найбільш драстичних і непристойних слів. „Гуцульського Куріня" не можна судити з двох вирваних із середини сторінок, які не сподобалися п. прокураторови, котрий ужив їх, щоби схвилювати присяглих суддів. Проклони Гуцулів у 1918 р. є історичною правдою і вони віддають пануючий тоді настрій по **бох** сторонах, бо анальоґічні були й польські вірші з того часу — і тут же промовець цитує низку таких польських віршів, переповнених ненавистю до Українців.

ПРИСУД.

В 10.30 год. ночі предсідник трибуналу проголосив такий присуд: Зеновій Пеленський, О. Бойдуник, д-р Ю. Вассіян, Ст. Ленкавський, О. Бабій, всіх 5-ох на кару **вязниці по 4 роки** і втрату громадянських прав, з зачисленням часу слідчої вязниці. Щодо З. Пеленського, то разом з попередньою карою, на спільну кару **6 літ.**

Е. Зибликевича звільнено від вини і кари.

В імени всіх зголошено касацію.

Учитель пішов з дітьми на проґулку над море.

— Любі діти, перед вами море. В ньому життя, як і на землі. В ньому... Нараз учитель зупинився і вприв очі в маленького ученика.

— Ти куди дивишся?! Невже можна дивитися на жінок, що купаються? Діти, хто з вас гляне на голу жінку, той осліпне на обоє очей.

Маленький ученик прикрив одно око рукою та сказав:

— Хай там! Я ризикую на одно око!

— Мамо, почім пізнати, що чоловік хорий на блідачку?

— Як то по чім? Таж по тім, що він блідий на лиці!

— А по чім пізнати, як Мурин хорий на блідачку?

ШТУЧНИЙ МУЖ.

(Народня казка).

На причілку одної високої гори, відрізаним від самої гори глибоким ровом, заціліли по нинішній день останки мурів старинного замку. Чий то був замок, хто його поставив, коли він розсипався, коли і яким способом гора перейшла на власність громади Качорів, нема згадки в ніяких документах. Про се лиш розказують собі люди в Качорові і в околиці. Розказуючи про панів качорівського замку, люди поясняють жерело шляхотства Качорівців.

Качорів, то шляхотська громада. В Качорові всі громадяни, біді, чи бідніші чи найбідніші (богатих там цілком нема), то самі гербові шляхтичі. Є там тілько три назвища: Качор, Качоровський, Качоренко. Щоби розріжнити між кількома Качорами, Качоровськими чи Качоренками, кожда родина ще має іменище. Скажім, один Іван Качор має ще іменище Вовкун, другий Цяпак, третій Гойва. Таксамо є між Качоровськими і між Качоренками. Всі громадяни Качорова були одного гербу, гербу „бляха". Яким способом прийшло до того, що всі селяни Качорова стали шляхтичами, старі люди розказують так:

Ще тоді, коли князі України воювали між собою, один боярин, що свому князеви помагав проти другого князя, вернувся з походу богатий невільниками. Тими невільниками він використував ліс на причілку гори і побудував замок. Очевидно, деревляний. Коли замок вже був готовий, невільники долі корчували ліси й обробляли поля боярина. Сини, внуки і правнуки боярина далі були боярами. Сини внуки і правнуки невільників далі були боярськими невільниками.

На наші землі прийшла Польща. Бояри перемінилися в шляхтичів з гербами, невільники в панщизняних хлопів. До тих панщизняних хлопів приписано також всіх вільних господарів в сусідстві замку, бо вони не були гербовими шляхтичами. Коли деревляний замок згорів, підпалений Татарами, побудовано новий, та вже з каменя. На таке пан міг позволити собі, бо робітника не платив. Пани сего замку були високого росту, бо мали дуже довгі голінки. Ще вижче носили свої голови, найвище задирали носи. Се тому, бо були дуже богаті і чванилися, що вони з княжого роду. Жили справді тільки з князями... своїми і заграничними. Панщинний народ у їх маєтках вони мали за робучу худобу. То були їх двоногі воли, що орали їх поля; то були їх осли, що двигали до їх замку всякі солодощі; то були льви, що кидалися на їх ворогів, або боронили замок, і при тім самі загибали.

Родина панів замку, зразу досить чисельна, стала поволи вимирати. Всі вони вимирали передчасно на розмякшення мозку, бо кождий з них вже від малої дитини був мочимордою. Останній мужеський пан замку також помер на розмякшення мозку. Полишив круглою сиротою маленьку доньку Гальшку. Родина жінки небіщика також вже вимерла була. Лишився тільки її брат, вуйко сироти. Дивним дивом і сей був без одної клепки. Був великий недотепа і хоч старий, був як дитина. Будучи найстаршим свояком сироти, став її опікуном.

Дитина з роду, хорого на умі, може не лиш по татови, а й по мамі, вихована таким вуйком, також не могла мати всіх клепок.

Коли батько Гальшки помер і на замок приїхав її вуйко, щоби нею опікуватися, дівчині було вісімнацять років. До смерти батька вона не балакала ні з одним мущиною, як не рахувати старенького капеляна замку. Придивившися молодій, гарній сироті, вуйкови забаглось бодай троха подобатися дівчині. Та він знав, що на таких старих, як він, молода дівчина й не подивиться. Коли йому розказували, які є люди, він почув, що старий пастух Кагукало знається на всяких зіллях і вміє старих відмолоджувати. Вуйко прикликав Кагукала до замку.

— Я чув, — шляхтич забалакав, — що ви годні людей, старих людей відмолоджувати... Так, що зі старого робиться молодий парубок, абсй хлопчина.

Пастух знав, що такому як той недотепа, можна все сказати, отже відповів:

— Сеж невелика штука.

— То чому ви себе не зробите молодим? — спитав шляхтич і хитро кліпав йолоповатими очима.

— Хто вам казав, що я не відмолоджую себе? Кілько разів схочу! Очевидно роблю се тілько тоді, коли мене схочтить збаламутити яку дівчину.

— Ага! Розумію. Такий старий і таке йому в голові... Мені, славити Господа, се ще не потрібне, бо я не баламут і ще не такий старий. Я в найлішому віку... ще майже в найлішому. То було би зувальством, як би мені забаглося стати молодшим. Та я цікавий, що інші сказали, як би не мене побачили молодим парубком... скажім двадцять і пять-літнім.

— Як лиш схочете, то буде-те ним! — сказав Кагукало.

— Деколи кортить мене бути цілком малою дитиною...

— Вже недалеко до того, — погадав Кагукало. — Зуби, вже хибують ..лосся і розум вже хибують йому.

— Ти справді вмієш? — спитав шляхтич.

— Кого, як кого, а вас хіба дурити не буду. То не є ніяка штука, як є потрібне зілля і потрібний порошок. Зілля треба зварити і до нього досипати того порошку. Зілля знайду в лісі, порошок треба купити. Та я золота не маю на купно. Того порошку треба купити бодай за одного дуката.

Шляхтич всунув пастухови в руку дуката і пастух пішов робити відмолоджуючу есенцію. Кагукало став зносити до замку всякі кроплі, порошки і масти, які здоровлю не шкодять, а йому приносили дукати. Шляхтич нераз дурився, гадаючи, що стає дужчий. Призираючися в зеркалі, гадав, що шкіра на його лици ніжніє.

Гальшка цілими днями тупцювала перед зеркалом і балакала з собою. У неї була велика ґардероба, бо не лиш батько купував, що лиш купці привезли до замку. Ще був дуже великий запас ґардероби по небіжці мамі, і по бабуні. Гальшка то натягала на себе, то стягала. Цілими днями переодягалася, щоби зеркало сказало, в чім їй ліпше. На що їй все те, вона й не подумала. Вона нікуди не виходила і як коли який гість зайшов до них, вона до нього цілком не виходила. Казала, що її, дівчині з княжого роду, такий гість не рівня. Зрештою, як не рахувати ріжних дивацтв, то Гальшка була не лиш гарна дівчина. Вона була весела і дотепна. Вуйко нераз заходив до неї, щоби її пахучим білим порошком обсипати своє червоне лице. Гальшка радила йому, щоби він лице лишив так як є, бо воно дуже гарне, та щоби мастив лише червоний ніс... не тим порошком, а дьоґтем.

Третою важніщою особою в замку був старий капелян. Він нічим не журився. Цілими днями сидів у бібліотеці над старими книжками. Хотів відгадати одну загадку: що з людством було би сталося, як би Ева була намовила Адама їсти не яблоко, а сливку?

На тих пасовисках, на котрих паслася двірська худоба, паслася також худоба людська. Громадським пастухом був зайда Стефан Качор. Тому парy тижнів прийшов до села молодий, крепкий і вродливий парубок, саме сей Качор, і просився на роботу.

— Що ти вмієш? — спитали його.

— Я вмію лиш читати, писати і молитися до Господа Бога — качор відповів.—Та як мої тато або мама коли й били мене, то ніколи по голові. Отже як щось зажадаєте, щоби я робив, то я навчуся.

— Чим ти дотепер був? — питали його далі.

— Я був сином мого батька, що вмісті мав хату. Батько й мама померли, хата згоріла. Я пішов до монастиря, де був новиком. Прийшли Татари, монастир спалили, черців розігнали, або забрали в ясир. Я втік в ліси і співаючи зайшов аж до вас. Я знаю, що хлопи за спів не будуть мені платити. В сирітськім замку співак також мабуть непотрібний.

Чи правду розказував приблуда, і чи він взагалі звався так, як сказав... хто се міг знати? Люди стали радити, що з ним зробити, бо такого здорового і мабуть розумного парубка не радо пустили би з села. Нарешті висунувся один сільський старшина і сказав:

— Відколи чорт взяв чорного Люшку, ми не маємо постійного громадського пастуха. Чергуються наші парубки. Пани позволяють собі на всякі витребеньки. Одні полюють, інші інаке дуріють. Чому ми, прості хлопи, не мали би раз мати вченого пастуха? Як він сам схоче!

— Схочу! — крикнув парубок.

Качор втішився, коли почув таке. Сеж для нього не була би ніяка робота. Міг би цілими днями бути на свобідні воздусі і досхочу співати, чи Бога хвалити.

— Не гадай, що в тім нема ніякої небезпеки, — перестерігав його другий хлоп. — Може й тебе чорт вхопить так, як вхопив чорного Люшку.

— Як? За що? — спитав Стефан Качор.

— Не пильнувався і бик рогом розпоров йому черево. Випустив з нього всі кишки!

— Буду сокотитися. — відповів.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

БЮТЬСЯ, ЯК РИБА ОБ ЛІД.

Большевики знову скасували всі „пільги", які вони недавно проголосили були для змученого, зголоднілого й обдертого селянства. Знов комісарі затискають державну праву над селянством й тиснуть грашну державну податкову прубу. Щоб нагодувати міліонову непродуктивного робітництва й таку саме армію радянського „начальства", поліції та сияків, селянство знову стискають у баранячий ріг.

Сталін видав декрет про здачу селянством для держави натурою не лише збіжа, як було дотепер, але й мяса. Держава вже забирає від селян з вєсь хліб, молоко, яйця, і тепер до того буде брати ще і мясо. Деруть большевики з селянства останню шкіру. Населення вже приходить до свідомости, що стратити воно вже нічого не може, що далі так жити не можна. Після періоду мовчазного протесту й впертого опору проти всіх радянських заходів селянство починає вже новий активний протест. Знов починаються „голодних".

Радянська Росія тепер опинилася в такому стані, в якому вона була в 1921 році, коли вибухло було величезне кронштадське повстання, що рохи не покінчило з большевицьким пануванням. Ленінові довелося оголосити тоді Нову Економічну Політику. Повторення того, що було в Кронштадті, може статися в Росії кождої хвилі, але годі подвативатися, щоб Сталін зробив те, що зробив Ленін; або вдолиб і зробив, то годі надіятися, щоб це заспокоїло ще аз широкі маси.

Всі кореспонденції з Москви показують, що Росія знову знайшлася на переломі.

МАСОВЕ ПРОБУДЖЕННЯ УКРАЇНСТВА.

Цікаво, що кореспондент газети „Манчестер Ґардієн", подорожуючи по Польщі на Полісся, підкреслює, що тамошнє населення робило масовий активний опір ляцьким звірствам, чого воно не робило в часі „пацифікації" Галичини. Кореспондент пояснює це тим, що населення вже не сподівалося на ніяку ласку Ляхів та на допомогу якихось зовнішніх чинників в обороні його прав у Польщі.

Селянство й раніше не сподівалося допомоги від чужинців, а що воно тепер стало активніше, то це є вислідом зросту його національної свідомости. Це є впливом того, що з Польщею можна боротися лише силою, а не правом. І ту свою силу нарід починає поволі виявляти.

Польща стоїть тепер на порозі нової гайдамаччини, на порозі нових широких селянських рухів проти національних та соціяльних утисків Українців, Білорусинів та інших народів. Польща стоїть на порозі широких соціяльних рухів усіх працюючих мас, бо там дійсно стало масам жити не вмоготу.

ВИЛІЗЛО ШИЛО З МІШКА.

Недавно промайнула була в пресі гадка, що на Далекому Сході Азійці Японці почали свою акцію в Манджурії в порозумінню з Евразійцями — Москалями. Була нераз згадка, що Японія в Манджурії переводить свою акцію в повній згоді з комуністичною Москвою. Лише на кордоні Манджурії та Сибіру Москалі побренькували зброєю та нібито готовилися до війни, щоб тим відвернути увагу світа від того, що Японія в Манджурії робить, або дати надію, що Японія не посміє окупувати Манджурії, бо, мовляв, проти того є радянська Росія.

Тепер виявилося, що й Радянщина вслід за Японією признає фактичне істнування „незалежної" Манджурії. Ще раніше Москва підписала з Японією договір про рибальство біля Сахаліна та на півночі Росії, а тепер читаємо про закупно Японією нафти в Росії, читаємо про те, що Росія вже „вивозить свою європейську армію з Далекого Сходу" й т. д.

Отже факти показують, що Азійці та Европо-азійці, Москалі, дійсно мали порозуміння. Москва ще раз обдурила китайські маси, ще раз пішла на руку імперіялістичній державі. Це все в тій цілі, щоб лише большевики сиділи на царському престолі та щоб жила „Велікая Єдіная Расєя".

МАРЕВО ВІЙНИ.

Англійський державний муж Винстон Чорчил, обїхавши Европу, каже, що наше покоління має пережити ще одну европейську війну. Як би не говорили тепер держави про обмеження зброєння, то фактично робиться навпаки. Всі держави старанно й поспішно зброяться. Навіть Німеччина вже отверто почала муштрувати нову кілька-міліонову армію.

Старий вислів, що приходить час, коли самі гармати починають стріляти, може справдитися скорше, ніж ми того сподіваємося.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

TO THE ATTENTION OF YOUNG UKRAINIANS.

After reading article in the "Svoboda" written by young Ukrainians, I found it my duty as one of the young generation to take part in the discussion.

Before I make a practical suggestion, I would like to say a few words about that living Ukrainian corpse. By this I mean those sons and daughters of Ukrainian fathers and mothers who are ashamed to admit to others their national origin. Those who would never speak to their parents in Ukrainian in the public, who run away from Ukrainian affairs, who are ashamed of their Ukrainian friends. How could we bring them to feel equal to the sons adn daughters of other races? How could we make them realize that there is nothing shameful about the Ukrainian language, or about the Ukrainian people?

Perhaps, we who are different from them could do something if we start to organize. Each of us, acting separately, could do a great lot with such people, but how much more could we do if we had an organization of all those interested in Ukrainian national affairs! Such an organization could spread all over the country and have chapters in every state. Each chapter would have an executive body, and the central organization would have a supreme executive. The members would pay dues, part of which would go to local expenditures, part to national affairs. The organization would admit boys and girls from 16 years of age.

Such an organization would at once answer the eternal question which the old generation ask themselves whenever they happen to get together: What is going to become of the young generation? Well, our organization will tell them clearly. Nothing is going to happen to the new generation: they are going to do their share of duty as well as the old generation are doing theirs.

Such an organization would do away with the present division of the Ukrainians into Lemkos, Boykos, Rusnyaks, and what not. We would not be divided, but one unit, with one organization, one command, one name.

This organization would further answer the worries of the old generation of what is going to happen to the rich organizations which the old generation has built up. They are worried what a shame it would be if the several-millions strong organizations were to pass into foreign management. Now, our organization would prepare people to take upon themselves the various duties and responsibilities connected with the management of the old organizations so that when the old generation will pass into the unknown, the young generation will step in into their places and continue the management of the old organizations under the glorious old name of Ukraine.

The old generation have tried to do their share for the liberation of Ukraine. Now they worry who would help Ukraine after they are gone. Well, our organization will tell them that we will go to coopetate with our brethren across the seas in freeing the beautiful country of Ukraine from foreign yoke. We will do it as good Americans and as good sons and daughters of our beloved Ukrainian parents.

That is may suggestion. I know it is no easy task to organize such an organization. I know many criticisms and suggestions could be made to it, and those I would surely appreciate. But surely an organization there must be as without an organization no ideal could be made to live.

Joseph Marmash,
926 S. Bouldin Street,
Baltimore, Md.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Організацій м. Филаделфії.

На нарадах Управи Злучених А. У. Організацій м. Филаделфії, які відбулися в пятницю, дня 16 вересня с. р., вирішено слідуючі справи:

1) Листопадове Свято.

Згідно з попередною ухвалою Загальних Зборів рішено візвати до участи в Листопадовім Святі всі українські організації м. Филаделфії, а зокрема хор ім. О. Кошиця, М. Лисенка, Т. Шевченка та хор при гр.-кат. церкві на Френкфорд. Для вирішення програми свята прохаються згадані хори вислати по двох своїх представників на наради, які відбудуться в неділю, 2. жовтня, в год. 5 попол., в домі Укр. Горожан при 847 Н. Френклін Ст.

2) Поміч безробітним.

Обговорюючи справу помочі безробітним, рішено доручити управі стояти в звязку з міським допомоговим урядом та подавати всі звідомлення цього уряду в нашій пресі.

Зокрема рішено подати до відома нашого загалу постанову федерального уряду, що на- сільки іміґрант перебуває не цілих три роки в Америці і бажав би вернутися в край, а не має до цього засобів, федеральний уряд відставить такого іміґранта до краю державним коштом.

По інформації в цій справі звертатися на адресу:

UNITED AMERICAN-UKRAINIAN ORGANIZATIONS OF PHILA,
847 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

3) Національний Український Хор в Филаделфії.

За останні роки праці Злучених Організацій, яка головно була звернена на пропаганду між чужинцями, давався все відчувати брак зорганізованих наших співацьких і музичних сил.

В цьому році—наскільки загал допоможе — організація національного хору стане дійсністю. Його організацією займається наш звісний співак-артист п. Г. Павловський.

З огляду на наближаючеся Листопадове Свято прохаємо всіх, хто має голос і бажав би стати членом Укр. Національного Хору в Филаделфії, зголоситися негайно по інформації до п. Павловського на адресу:

G. PAWLOVSKY,
819 N. Taylor St., Philadelphia, Pa.

або зголоситися особисто для проби голосу у вівторок або пятницю по год. 5 попол. в домі Укр. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Рівночасно подаємо до відома українського загалу, що під проводом п. Павловського організується в Филаделфії Музична Школа, де будуть курси сольового співу, гри на фортепяні, скрипці, челльо і т. д. Нема сумніву, що ця школа при підтримці загалу стане новою культурною установою та збере всі наші музичні сили до спільної праці над поширенням національного співу і музики серед своїх і Американців. Дня 14. жовтня відбудеться перший публичний виступ Української Музичної Школи, силами самих учителів. Дальші виступи даватимуть учні цеї школи.

4) Шкільний рік в українських школах.

Після шкільних вакацій наша молодь знову засяде на шкільній лавці, щоби набути знання. Для українських дітей важне теж знання своєї мови. Пригадуємо, що в Филаделфії істнує цілий ряд українських шкіл і обовязком родичів подбати, щоби їх діти вчасно вписалися до найближчої їм школи. Управи поодиноких Народних Домів роблять всі можливі старання, щоби дати школам добрих учителів і найкраще приміщення. Родичі хай допоможуть у цих заходах, а тоді наші школи дорівнають публичним школам і виховуватимуть нам гарну молодь на радість родичам і славу свому народови.

5) Загальні збори Злучених А. У. Організацій м. Филаделфії.

Після вакаційної перерви нагромадилося багато громадських справ, які треба вирішити спільно з представниками всіх филаделфійських організацій. В тій цілі скликається загальні Збори Злучених А. У. Організацій м. Филаделфії на неділю, дня 2. жовтня (октобра), в год. 7-мій попол., в домі Українських А. Горожан при 847 Н. Френклин Ст.

В цих зборах мають право взяти участь всі українські організації м. Филаделфії, які співпрацюють зі Злуч. Орг., або бажають стати членами Злучених Організацій — через двох своїх уповноважених заступників.

З огляду на велике число справ на порядку нарад, наради зачнуться **точно в год. 7. ввечір, без огляду на число присутних делеґатів.**

Управа Злучених А. У. О. м. Филаделфії.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

при Українській Господарській Академії в ЧСР.

Ректорат Української Господарської Академії повідомляє, що за дозволом Міністерства Земельних Справ Чехословацької Републики з дня 20-го липня 1932 р., за ч. 86812 при Українській Технічно - Господарській Академії є заснований Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання (УТГІ), що діє на підставі окремого статуту.

УТГІ відкривається і розпочинає свою чинність в 1-го жовтня 1932 р.

УТГІ буде шляхом позаочного навчання давати систематичну фахову шкільну підготовку до практичної самостійної технічної, промислової, сільсько-господарської, кооперативної та комерційної праці по тих фахах і в тім обсязі, що складають програму навчання Української Господарської Академії.

Навчання в УТГІ та керування його справами, згідно зі статутом УТГІ, провадить Українська Господарська Академія через свій навчальний та адміністративний апарат.

В УТГІ відкриваються:

1) **Фахові відділи** з 8 семестровим розкладом навчання: 1) агрономічно-лісовий, 2) хеміко-технологічний, 3) економічний з підвідділами: а) кооперативним, б) банково-комерційним і в) промислово-торговельним.

2) **Вужчі фахові курси.** В наступним семестрі відкриваються: 1) односеместровий курс суспільної агрономії, 2) односеместровий курс для контролюр-асистентів (контроля годівлі і продукції рогатої худоби), 3) двохсеместровий курс бухгалтерії.

Примітка. В міру потреби будуть відчинені інші фахові курси.

3) **Курси з окремих предметів.** В наступнім семестрі відкриваються односеместрові курси: 1) основи радіотехніки, 2) оброблення шкіри, 3) помп, вентиляторів і компресорів, 4) олійництва, 5) миловарства, 6) практичної фотографії.

Побіч фахових відділів та практичних курсів можна студіювати окремо **будьякий з предметів**, що викладатимуться на всіх відділах і курсах Інституту, так напр. курси мов (німецької, французької, англійської).

Навчання в УТГІ буде провадитися наступними способами:

а) Шляхом видання та висилки кождому студіюючому УТГІ лекцій, відповідно до вибраного ним фахового відділу чи фахового курсу, або курсу з окремого предмету.

б) Через додаткове інструктування кожного студіюючого шляхом індивідуального листування дотичних професорів.

в) Шляхом видання та висилання кождому студіюючому спеціяльного журналу шкільного листування.

г) Переведенням з відповідних предметів необхідних практичних вправ, які студіюючий має відбувати або в шкільних закладах (лябораторіях, кабинетах і т. д.) при Українській Господарській Академії коли він буде приїжджати на певний час для відбуття практичних вправ до Академії, або в інших місцях під керуванням осіб, уповноважених на це дотичними факультетами УГА.

Студентами на **фахові відділи** УТГІ можуть бути прийняті особи без ріжниці віку з закінченою середньою освітою (гімназія, реальна школа, учительський інститут, середня сільсько-господарська, технічна, промислова або торговельна школа, духовна семинарія та інші рівні по загальній освіті школи). Особи, що не мають повної середньої освіти і не молодші 17 літ також можуть вступати на фахові відділи УТГІ, але повинні до його закінчення представити матуральне свідоцтво. До представлення матурального свідоцтва такі особи вважаються курсантами УТГІ. Після складення матури вони набувають всі права дійсних студентів УТГІ, при чім їм зараховуються складені раніш іспити в УТГІ і виконані практичні вправи.

Курсантами на **вужчі фахові курси** при УТГІ або **окремі предмети** можуть вступати кождий, що почуває себе підготовленим до таких студій.

По закінченню фахових відділів та складенню по установлених для цього правилах всіх належних іспитів та виконанні практичних вправ студенти УТГІ одержують, за підписом директора і керовника відповідного відділу УТГІ **дипльоми** з зазначенням фахового титулу, (агроном, технольоґ, економіст, кооператор і т. п.). Курсанти, що закінчать вужчі фахові курси, дістають відповідні свідоцтва за підписом тих же осіб, а курсанти, що студіюють окремі предмети, дістають свідоцтва за підписом лекторів відповідних предметів та керовника дотичного відділу УТГІ.

—o—

Ректорат Української Господарської Академії цим **оголошує прийом студентів і курсантів до Українського Технічно-Господарського Інституту.**

Прохання про прийняття належить подавати по можливости не пізніше жовтня на імя Ректора Української Господарської Академії — Подєбради (Чехословаччина), але вступ до УТГІ терміном не обмежується.

В проханні мусить бути зазначено, на який відділ УТГІ прохач бажає вступити дійсним студентом чи курсантом, або на який фаховий курс чи окремий предмет бажає записатися; крім того — вік, національність, державну приналежність, освіту, прикладені документи і точну адресу кандидата. До прохання належить прикладати такі документи: а) власноручний опис життя, б) свідоцтво про освіту або урядово засвідчену копію його, а крім того ще одну власноручно засвідчену копію цього свідоцтва і в) три фотографічних картки кандидата.

Навчання в УТГІ є платним.

Розмір оплати на **фахових відділах УТГІ:** а) вписове раз на завше 100*) кч., б) за навчання за один семестр 150 кч., в) оплата за лекції і підручники, що будуть студентов висилаться (семестрово в кількости коло 125—140 аркушів) протягом першого семестру — по 250 кч. на агрономічно-лісовому і економічному відділах і 200 кч. на хеміко-технольоґічному відділі. Плату за навчання та за лекції і підручники можна висилати рівними місячними ратами протягом перших чотирох місяців кождого семестру. Вписове надсилається після прийняття кандидата в студенти УТГІ.

Розмір оплати **на фахових курсах** і за **окремі предмети:**

Після одержання повідомлення від канцелярії Української Господарської Академії про прийняття: 1) особи, що будуть прийняті на вужчі фахові курси, надсилають: а) вписове в сумі 25 кч., б) за навчання від 25 до 100 кч., згідно з таксами на ріжні курси та в) на оплату підручників, що будуть їм висилатися, по окремій таксі, рахуючи коло 2 кч. за кожний аркуш; 2) особи, що запишуться на окремі предмети, надсилають: а) вписове в сумі 20 кч. і б) за підручники з кождого предмету згідно з тою же таксою.

Проспекти з програмами і правилами висилаються на письмене жадання кождому, хто бажав би стати студентом або курсантом УТГІ.

За проспектами звертатися та прохання надсилати на адресу:

Ukrajinska Hospodarska Akademie, Podebrady, Tchecoslovaquie.

5. вересня 1932 р., Подебради.

Ректор Б. Іваницький.

*) В інших валютах при розрахунках приймати, що 100 кч.=3 ам дол. =27 зол. пол.,=460 лей.=133 фр. фр.

ЗНАЧІННЯ КНИЖКИ ЯК ВИХОВУЮЧОГО ЧИННИКА.

I.

У нас ще й досі мало розуміють значіння книжки як виховуючого чинника. І тому поважні змістом книжки з ділянки красної чи наукової літератури лежать роками нетикані на книгарських полицях та в шафах бібліотек. А тимчасом наша молодь тратить свій зір на читанні сензаційних повістей з тенденційною закраскою, які зовсім не причиняються до духового й інтелектуального розвитку, навпаки, здержують його, стають основою зросту всяких первісних інстинктів, які стрічаються у диких народів та є причиною всякого роду психічних збочень.

А чейже добра книжка відсвіжує духа, розбуджує його бистрість і справність.

Перебування з великими умами та характерами, з правдою, добром і красою — це найбільша розкіш, яка пливе із свідомости поглиблення та піднесення духа, яка заповнює нам ціле життя, є джерелом неодних щасливих життєвих хвилин, додає нам охоти до витревалости і до дальшого читання книжок. Добра книжка отвирає наші серця й уми на добрі впливи чужих думок і почувань, не допускає до замкнення себе в самому собі, до психічного здичіння. Книжка є засобом праці над усамостійненням думки.

Треба зрозуміти, що сила науки і знання не приходить виключно крізь брами університету — вона промовляє до нас із сторінок кожної доброї книжки.

Ніщо не може заступити книжки! За кілька золотих стають нашою власністю найбільш величаві думки наукових ґеніїв, найцікавіші описи подорожей та природи, найбільші поеми серця та результати суспільної, політичної чи іншої праці.

Вартість книжки оцінюємо на основі того, як вона зміцнює радісне самопочуття та додає сил до життя, наскільки її бажає душа та потребує серце, наскільки розбуджує велику цікавість і приковує до себе думку. Тому треба читати тільки красні твори, а читати їх цілою силою серця та розуму.

Одиниця, поки забереться до читання, мусить у першу чергу призадуматися над добором книжок. Бож багато книжок пишуть скоро, недбайливо, для зиску та заробітку. До таких належать передовсім усякі політичні памфлєти і романи. Книжки, писані для підхліблення загалови, для моди — не повинні бути ніколи лектурою правдиво освічених людей. Таким книжкам не варто посвятити хочби й короткої мінути.

Твори правди, краси й удосконалення — це найвідповідніше джерело для тих, що хотять згасити спрагу духа. Тільки такі книжки вироблять в одиниці здібність оцінки кожної книжки, яка колинебудь впаде в її руки. Серед цілої повені лектур найліпшими є ті, які є джерелом підйому духа, які зміцнюють основи поведінки й отвирають нові перспективи. Лиш дійсні скарби літератури, науки і мистецтва здібні розвивати душу.

Треба все тямити на одну засаду, а саме, щоби не читати другорядних вартостей, коли ми не пізнали ще першорядних. Цього вимагає льоґічна економія часу і праці.

II.

Приглянься на хвилину деяким родам лектур, які сповняють вище згадану ціль.

До першого роду належать життєписи й автобіоґрафії духових провідників нації, одиниць, що були великими індивідуальностями, що вказували шлях поступу, що своєю витревалістю піднялися понад загал, що не лякалися смерти чи мук та здирали маску правди з брехні, маску щирости з облуди, маску мудрости з глупоти.

В життєписах та автобіоґрафіях пізнаємо характери великих духів, ідеї і почування, їх боротьбу за нові ідеї і думки. Не тільки пізнаємо, але й ставимо їх перед собою як взірці, гідні наслідування. Кожна думаюча одиниця цікава пізнати розвиток ґеніїв, вартости їх праці, джерело їх сили, глибину їх почувань. Тільки глупі або еґоїстичні одиниці не можуть оживитися споминами про тих великих людей, яких стрічаємо всюди: в палатах і в робітничих хатках, на барикадах та у вязницях.

До другого роду гарної і доброї лектури належать ті твори, в яких головну ролю відграє естетичний чинник. Таким є красна література, описи подорожей і контемпляція природи.

Естетичний чинник — дуже важний для освіти та виховання. Без нього і життя булоб понуре і виховання неможливе, оперте виключно на розвитку диких інстинктів. Тому треба конче вжити всіх способів, щоб розвинути в собі здібність вражливости на красу природи, душі, добра і правди. А коли станемо на становищі, що тільки лектура красної літератури розвиває цю здібність, то ніхто не може легковажити собі книжки, цього найінтеліґентнішого засобу естетичного виховання та освіти.

Життя людини замкнене в тісних рямцях суспільних обставин. Твори краси позволяють нам стати на інших становищах, відчути інші ситуації. Одначе хто стратив здібність відчути красу — той стратив щастя, частину інтеліґенції, той стратив основи моральности, які полягають на відчуттю краси у всесвіті. Тому в першу чергу треба пізнати в цілости архитвори української красної літератури, вжитися в них, присвоїти їх духа.

В поезіях наших поетів-ґеніїв знаходимо богатий скарб великих думок, високих почувань, чаруючої краси.

Окрім національної літератури требаб конче сягнути і до всесвітньої і там шукати тих взірців, які наслідували ріжні творці та ріжні школи в ріжних епохах часу.

Лектура красної літератури дає нам ще одну користь — опанування своєї мови. Мова перебуває шлях еволюції й обовязком кожної ітеліґентної одиниці є брати в ній участь, розвивати це знаряддя праці, творити правдиві вислови (означення) своїх думок, почувань і всяких духових переживань; словом — дбати про те, щоб наша мова була все жива. А як багато людей, хочби з вищою освітою, є у нас далекі від цього ідеалу!

Думки великих подорожників, їх враження і спостереження, овіяні щирістю, неустрашимістю, їх описи нових та далеких країв і їх пригод—мають велике значіння для загальної освіти. Обсервація цілого богацтва явищ краси в живій і мертвій природі є також знаменитою школою для розвитку почування краси.

Вкінці мушу ще згадати про ті сильні моральні й естетичні пориви та почування, які творяться у хвилинах контемпляції й екстази. Думка пробігає тоді світи, старається відгадати велику загадку.

Так! У хвилинах контемпляції краси природи — душа піднимається вгору, всесвіт набирає імпонуючої сили. В таких хвилинах одиниця відчуває таємну звязь всесвіту і всіх річей, нескінченість, вічність, гармонію... Тоді людська душа овівається такою атмосферою почувань і думок, що важко її словом змалювати.

Хвилі екстази й контемпляції краси, викликані відповідною лектурою, не дадуться ніколи забути, без огляду на те, чи перед очима нашої душі буде бурхливе море, чи сніжні верхи Альп, чи наші рідні Карпати, чи гуцульські полонини, чи поля памятних боїв за волю рідного краю. — („Діло”...

Степан Конрад.

ОДНА РЕЗИҐНАЦІЯ.

Слушне становище українського громадянства до поведення повітового державного проводу в Ліську.

Тому, що анальоґічні випадки є у всіх повітах, уважаємо за вказане подати до відома загалу відпис письма, яке вислав д-р Вітошинський до Повітового Виділу в Ліську. Те письмо звучить:

„До Шановного Тимчасового Повітового Виділу в Ліську.

„Письмом з 14. червня 1932 р. повідомлено мене, що на зібранні дня 25. березня вибрали мене членом Ради Комунальної Каси Ощадности ліського повіту.

„Дальше я довідався, що крім мене вибрали також гр. кат. пароха, о. каноніка Юліяна Чучкевича, а з інших 8 членів Ради Каси — сімох є Поляки і один Жид. Тому, що Українці в тому повіті становлять більше як 70 проц. населення, уважаю, що репрезентування їх в інституції, якою є Комунальна Каса Ощадности, за яку ціле населення повіту відповідає своїм майном, повинно бодай вчасти відповідати процентовому відношенню скількости населення. Тимчасом вибрано лише двох Українців, що не стоїть у ніякому відношенні до процентової скількости Українців у повіті і не забезпечує їм належного впливу на хід праці Комунальної Каси Ощадности.

„Крім цього Вп. предсідник, оповідаючи про гідні пожалування події в Берегах на засіданні Повітового Виділу в Ліську дня 22. ц. м. ч. 509/5 ex 32 — кілька разів відізвався „скаженні сини Українці”. Такі слова ображують святі народні почування українського населення і викликують атмосферу, в якій стає неможливою співпраця у фінансовій інституції. Тому заявляю, що вибору на члена Ради Комунальної Каси Ощадности в Ліську приняти не можу і з нього резиґную”.

До повищого письма додаємо ще, що вже після уступлення п. д-ра Вітошинського з члена Ради Комунальної Каси другий Українець, інтеліґент п. С. на останнім засіданні Виділу Повітової Ради в Ліську, хоч знав про подані вище вислови п. Вернштайна, голосував за внесок, щоби на прощання п. Вернштайна признати йому за його працю, як шефа Повітової Ради, гонорар у сумі 500—600 зол.! — („Діло”).

В театрі.

Чоловік: Ти взяла з собою свій бінокль?

Жінка: Так, та не можу користуватися ним.

Чоловік: Чому?

Жінка: Я забула наложити бранзолетку на руку.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(62)

Як дим наповнив престольну салю, Ґомалґани оточили Тарзана, просячи його спасати їх. Вони теж бачили збиту масу Болґанів при кождім виході й велику масу на дворі. „Пождіть”, каже Тарзан, „поки дим згусне. Він закриє наші рухи. Тоді ми кинемося до вікон коло східньої брами”.

—o—

„Я маю кращий плян”, сказав старець. „Як дим нас закриє, йдіть за мною. Я знаю один вихід, при котрому нема сторожі, бо вони навіть не сподіваються, що хтось може туди втікати. Він веде до пивниць вежі діямантів”. Дим став уже такий густий, що вони ледви могли дихати. „Відваги!” — кричав Тарзан до Ла, котра душилася, напів сліпа від димів. „Видержи ще хвилину”.

—o—

Наконець Тарзан дав сиґнал. Вони рушили в темноті за старцем на підвищення, а відтак у малий отвір за престолами, захований за килимами. Тарзан був останній. Вів він льва, що вже тратив терпець та ревів гнівно, чим відстрашував Ґомалґанів, щоби не глотилися на трох білих. Отвір провадив у темний коридор, який вів до вючихся вниз сходів.

—o—

Вони йшли за старцем темнотою досить довго. Ніхто не боявся темноти, бо кождий був рад добутися зі страховищ престольної салі. Старець задержав їх перед тяжкими дверми. Вони чули, як він шукав чогось у темноті. Потім заясніло слабе світло. „Ходіть”, сказав він до Тарзана, „заки ми вийдемо з цеї кімнати, хочу показати вам вид, якого ще ні одно людське око не бачило”.

—o—